

26866/1

26866/i

MAGYAR SZABADSÁGHARCOS SZÖVETSÉG
TÖRTÉNELMI ELŐADÁSSOROZATA

**AZ 1848–49-ES
MAGYAR SZABADSÁGHARC**

I.

KIADJA:
A MAGYAR SZABADSÁGHARCOS SZÖVETSÉG ORSZAGOS KÖZPONT
TÖMEGSZERVEZESI ES PROPAGANDA OSZTÁLY.

1953.

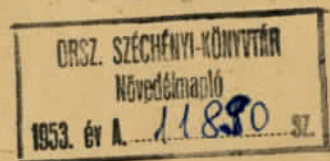
Kedves Előadó Elvtárs!

Kérünk, hogy az előadás sikere érdekében annak megtartása előtt, az anyagot alaposan tanulmányozd át.

Felhívjuk figyelmedet, hogy a lapok sorrendjére — mivel az anyag nincs összefűzve — ügyelj. Az előadás előtt a lapok számozását, folyamatosságát ellenőrizd, nehogy előadás közben zavart keltsen.

Az előadás rövid tartalma:

Az előadás foglalkozik az 1848-as forradalom előtti gazdasági, társadalmi és politikai helyzettel, egészen a szeptemberi fordulatig. Ahhoz, hogy a hallgatók áttekinthető képet nyerjenek a 48-as szabadságharcról, helyes, ha az előadás után kitűzitek a II. rész megtartásának időpontját.

Felelős kiadó: Kiss János
Megjelent 1000 példányban.

Székra Lapnyomda, Budapest. — Felelős v.: Kulcsár Mihály.

Az 1848-49-es magyar szabadságharc I.

Kedves Elvtársak!

A magyar nép évszázados küzdelmei során sokszor vívta ki a haladó világ elismerését, sokszor harcolt fegyverrel a kezében, hogy magának emberi életet biztosítson. E harcok közül legdicsőségesebb, sikerekben egyik leggazdagabb az 1848-49-ben lejátszódó szabadságharc.

A Magyar Szabadságharcos Szövetség pártunktól azt a feladatot kapta, hogy visszanyúlva haladó hagyományaink gazdag tárházába, megmutassa népünknek, de különösen ifjúságunknak: milyen magasztos célokért, milyen hősiességgel küzdöttek és győztek őseink.

A mai előadás feladata az is, hogy röviden áttekintsük a szabadságharcot megelőző eseményeket és részletesen megismerkedjünk a szabadságharc katonai eseményeivel. Ha erőfeszítünk Kossuthtól, Petőfitől, a 48-as hős katonáktól, a mindennapi életünkben felmerülő feladatot is könnyebben tudjuk elvégezni.

Kedves Elvtársak!

Az 1840-es években hazánk az európai országokhoz képest elmaradott, majdnem kizárólag mezőgazdasági termeléssel foglalkozó ország volt. Az országnak nem volt ipara, csupán néhány kezdetleges üzemet találunk, nem volt közlekedési hálózat, a mezőgazdaságban sok helyen faekét használtak, gépesítésnek híre sem volt.

De ez érthető is, ha megvizsgáljuk az akkori helyzetet. Az osztrákok gyarmattá süllyesztették hazánkat. Azt akarták, hogy Magyarország ne tudjon önállóan fejlődni. Nekik arra volt szükségük, hogy mennél több búzát, húst, élelmiszert vihesse-
nek ki az országból.

A magyar földbirtokos főuraknak nem volt szabad üzeme-
ket, gyárakat alapítani. Nem volt szabad azért, mert azzal ver-
senytársaivá váltak volna az osztrák iparnak.

Mindez egybevetve, elvezet a döntő ellentét megértéséhez.

ország lakosságának egy egészen kis rétegétől eltekintve, mindenki új rendszert akart.

A magyar főurak, köznemesek látták, hogy ipar nélkül nem lehetett fejlett országot teremteni. Hasznot is többet vártak az ipari kizsákmányolástól. Tehát fejleszteni akarták az ipart, kedelmet. Fentebb már elmondottuk, hogy az osztrákoknak ezért nem tetszett ez az új fordulat.

Igy állt elő a döntő ellentét a gyarmatosítani akaró osztrák sztría és az iparosodni akaró Magyarország között.

A földesurak azonban egy pillanatig sem mondtak le arról, hogy a dolgozó nép vérét, munkája eredményét elrabolják. Ezért a jobbágyokat és zselléreket hajszolták, hogy azok menjenek tovább dolgozzanak és aztán munkájuk gyümölcsét ők élvezhessék.

A föld népe, amely hajnaltól késő estig az eke szarvát, a kaszát, a kaszát fogta, állati körülmények között hetenként két-három napot köteles volt a földesúrnak dolgozni, terményeinek nagy részét a földesúrnak adni. A földesúr ítélkezett felette, úgy, ahogy éppen neki tetszett.

Faluját a földesúr engedélye nélkül nem hagyhatta el.

Pesten, az ország fővárosában diákok, egyetemisták voltak azok, akik látták a dolgozó nép nyomorát, látták, hogy a paraszt a földön, a munkás a gyárban azért szenved, mert egy néhány földesúr és gyáros mindent elrabolt tőle. Ezek a fiatalok, a „márciusi ifjúság“, az 1848-as külföldi események hatására szervezkedni kezdtek.

Mi történt akkor külföldön?

Párizsban, Bécsben kitört a forradalom. A pesti fiatalok látták, hogy meg lehet szabadulni az urak sanyargatásától, ki lehet vívni a szabadságot. Ez indította el a márciusi ifjúság forradalmi lendületét. Köztük dolgozott Petőfi, Jókai, Vasvári, Arany és még sokan mások.

1848 március 14-én este a pesti Pilvax-kávéház közönsége, amely főleg egyetemistákból, fiatal értelmiségiekből, ügyvédek-ből, mérnökökből állott — Petőfi szavalatát hallgatja:

„Talpra magyar, hí a haza“

Tomboló lelkesedés fogadja Petőfi forradalmi versét.

S másnap felvirradt a magyar történelem egyik legszebb napja, amit arany betűkkel irtak a magyar történelem könyvébe.

Kitört a forradalom!

Petőfi, Jókai vezetésével eltörölték a cenzura bűnös intézkedését. Szabadon lehetett írni, szabadon lehetett megválasztani, hogy miről irjanak.

Petőfi a nép nevében lefoglalta a Landerer-nyomdát. Az első, szabad sajtótermék a híres tizenkét pont. Ebben a nemzet legégetőbb problémáit vetették fel és elmondották benne, hogy mit kíván a magyar nép.

Még aznap a fellelkesült tömegek Budára mentek és követelték, hogy Táncsicsot, a nagy parasztforradalmárt a börtönből bocsássák szabadon. A kiszabadult Táncsicsot az újjongó tömeg, saját magát fogva Táncsics kocsjába, diadalmenetben vitte Pestre.

Másnap létrejött a Községi Bizottmány. Ennek a szervezések fontos feladat jutott: szervezte az egész országban a népmozdulásait, létrehozta a Nemzetőrséget. A Nemzetőrség nagy szerepet kapott a későbbi eseményeknél. A Nemzetőrség volt a magja a későbbi Nemzeti Hadseregnek. Idáig ugyanis önálló hadserege nem volt Magyarországnak. A magyar legényeket sokszor tíz-tizenöt évre más országba vitték katonáskodni, s még szabadságot sem kaptak.

1848 március 15-én, tehát az osztrák—magyar ellentétek, a külföldi forradalmak példája, kirobbantották a forradalmat. A pesti nép a forradalmi tűzben félredobta a törvényes formákat és erélyesebb eszközökhöz nyult. A cenzura eltörlése, a nyomda lefoglalása, Táncsics kiszabadítása azt mutatta, hogy a nép megunta a tétlen segítség-várást és maga veszi kezébe sorsa irányítását. A Községi Bizottmány létrejötte világosan mutatja, hogy a nép fegyverrel is kész megvédeni és továbbfejleszteni a március 15-én kivívott jogokat.

Előrelátható volt, hogy az osztrák udvar nem nyugszik bele a magyarországi eseményekbe, hiszen az ő érdekük az volt, hogy a magyar nép szolga legyen és ne válhasson szabad nemzeté. Intézkedései közül a legjelentősebb volt Jellasics horvát bánná való kinevezése. Jellasics azt a feladatot kapta, hogy a Délvidéken élő szerbeket, rácokat, horvátokat a magyar nép ellen lázítva, törjön a forradalomra.

Jellasics a nemzetiség felláztatására a következő eszközöket használta fel: Ő maga és különböző emberei a nép között azt hirdették, hogy az osztrák kormány fel akarja őket szabadítani, de a magyarok ez ellen vannak.

A felvilágosítatlan nemzetiségi tömegek hittek Jellasicsék

mitásának és készek voltak Jellasics szolgálatába állni. Jellasics rabló hadjáratához minden anyagi támogatást megkapott osztrákoktól. Így történt, hogy június 3-án már megindult szerb felkelés. Jellasics arra készült, hogy a Dráván átkelve, magyar forradalom ellen tör.

Láthatjuk tehát, hogy a forradalmat kívülről két veszély enyegette:

1. A Habsburg-katonaság.
2. A felbőszített nemzetiségek.

De azt sem állíthatjuk, hogy a magyar nemzet belső erői egységesek voltak. A Habsburg-elyomóknak belül is voltak támogatóik. Kik voltak ezek? A forradalom vívmányai közé tartozott az Első Felelős Magyar Kormány. Ez a kormány azonban nem volt egységes. Helyet kaptak abban olyan nagyhírű emberek is, mint Batthyány, Eszterházy. Ezek előzőleg hűségsküvet adtak az osztrák császárnak. Természetes tehát, hogy nem támogatták a forradalmat, hisz ők semmi jót nem kaphattak tőle.

Ezek az elemek a kormányon belül minden eszközt felhasználáltak arra, hogy a forradalmat eltántorítsák valódi céljától, nem akarták felszabadítani a jobbágyságot, nem akarták létrehozni a Nemzeti Hadsereget, egyszóval: a régi úton akartak járni.

A belső reakció legveszélyesebb része az egyház főpapjaitól, püspököktől és egyéb magas egyházi méltóságokból állt. Jól tudták ezek az egyházi főurak, hogy a forradalom az ő kiváltságaikat, melyek nagy részét az osztrák udvarnak köszönhetik, elsöpri. Megszűnnek az óriási nagybirtokok, megszűnik a jobbágyok embertelen kizsákmányolása, ha a forradalom sikeresen végbemegy. Ezért állapíthatjuk meg, hogy a 48-as vívmányok legádázabb ellensége az egyházi reakció volt. Felhasználták minden eszközt, szószerket, hatalmas befolyásukat, birtokaik óriási jövedelmét a császár szolgálatában.

Hám János esztergomi hercegprímás 58.000 forintot ajánlott fel a szabadságharc eltiprására.

Ilyen körülmények között indult meg a magyar szabadságharc előkészítése.

Természetes, hogy az ország fegyveres erők hiján rendkívül nehéz feladat előtt állott. Az óriási szervező munkából leginkább Kossuth és az őt támogató baloldal: Madarász, Szemere, Petőfi és társai vették ki részüket.

A hadsereghez rendkívül sok pénz kellett. Kossuth felhívást intézett a nemzethez, anyagi támogatásért.

S a nemzet lelkesedett Kossuth szavára. Az történt, hogy nekik ezüst kanala, ezüst sarkantyúja volt, összhordta egy-kásra. Fiatal lányokak függőiket, özvegyasszonyok megtakartott filléereiket, féltveőrzött karikagyűrűiket odarakták a nemzet pénztárába.

Gyűjtögetett nyugdíjak, ünneplőruhák ezüst pitykéi vándoroltak a haza oltárára.

Ki akarna nyugdíjra, ünneplőruhára gondolni, mikor a haza veszélyben van. S ez nem volt elég.

Akkor rányomtatták papírdarabokra, hogy „Ez a papír a nemzet pénze”. Senki sem kételkedett abban, mindenki azt mondta: a nemzet nagy úr. Amire az ráütötte a nemzet címeit, az szent, az a miénk. És volt pénz elég.

Aztán a pénzügyminiszternek nem volt egy jó kabátja, a pénzügyminiszter krajcáros szivart szívott. Többre nem tellett. A főhadbiztos mindig ismerősökhöz járt ebédre, hogy erre költsen a nemzet pénzét. S amidőn ezt a könnyszentelte kint, set egy olyan kormánybiztosra bízták, mint Baradlay Ödön, mindenki biztos lehetett, hogy amiből kenyérnek kell lenni, abból kenyér lesz, amiből fegyvernek kell lenni, abból fegyver lesz. És mindez oda fog jutni, ahová küldetett, a haza oltárára.

A hadsereghez azonban ember is kell. Egy véghetetlen jajiállítás hangzott végig. Az ország egyik bércfalától a másikig terjedt vissza, s midőn másodszer visszatért, már nem volt jajiállítás, hanem harci riadó. Megnépesült a kitűzött zászló környéke, a földműves elhagyta ekéjét, a tanuló otthagyta iskoláját, a családapa boldog tűzhelyét és ment a zászlók alá.

Tizenhárom-, tizennégyéves gyermekek emelték a nehéz fegyvert, válluk még meghajlott alatta. Galambösz férfiak állottak a gyermekekkel egysorban. Nem kellett felpénzzel csalogtatni senkit. Egy nemzetiszín kokárda volt az ajándék, amit kaptak beálláskor. Egy ügyvéd otthagyta irodáját, kardot kötött, s a legelső csatába vitte a zászlót Svehátnál a kartácszáporral szemközt. A végén ezredes lett. Sohasem tanulta a háborút.

A mérnökökből lettek a tűzerek, utászok. Az orvosokból tábori sebészek, hisz abban az időben nem volt divat ágyban meghalni.

Harcba indult a nemzet függetlenségéért Rózsa Sándor is szegénylegényei élén. Ezek a szegénylegények törvényen kívül

ottak. Nem akartak elmenni osztrák katonának, inkább be-
ottak Rózsa Sándor szabadcsapatába. Gazdag földesurakat
oltak ki — ebből éltek — a felesleget a szegények között szét-
tották. Soha nem bántottak szegény embert.

Mikor veszélyben volt a haza, Rózsa Sándor amnesztiát
t maga és társai számára. Mikor megkapta, 160 lovast
ított ki a csatamezőre. Mint az oroszok harcoltak az
osztrák zsarnokok ellen. Karikásostoraiktól rettegett az ellen-

g.
Igy született a 48-as magyar hadsereg, fegyverük a kasza,
pa, balta, csákány, de szívük, mely lángalobbant Kossuth
avaitól, Petőfi verseitől, gyűlölte az elnyomást, szabadon
art élni. A lángoló hazaszeretet, az izzó gyűlölet az ellen-
ggel szemben csodákat művelt.

1848 szeptember 11-én Jellasics átkelt a Dráván. Csapa-
i raboltak, gyujtogattak, fosztogattak. Szervezett ellenállás-
al alig találkoztak. Az ott állomásozó katonai csapatok pa-
ncsnoka, gróf Teleki Adám osztrák bérenc-főtiszt volt. Kije-
ntette, hogy nem harcol Jellasics ellen. A csapatok másik ve-
etője Móga tábornok hasonló okok miatt állandóan vissza-
onult.

Igy fordulhattak elő azok az esetek, amelyek az amúgyis
nyomorgó lakosság teljes tönkretételét, kirablását jelentették.
Jellasics csapatai között rabló martalócok voltak szép
zámmal. Különösen egy Dusán nevű haramia tűnt ki foszto-
gatásaival. Tettei közül csak egyet említek.

Egy kis falucskában történt. Kiss Bálint idősebb paraszt-
ember feleségével éldegélt szerény házikójában. Egy este rájuk
örtek Dusán és pribékjei. A kéményből leakasztották a sonkát
és szalonnát, a csúrból az utolsó szemig elvitték a gabonát és
a takarmányt.

A szegényes ágyneműket felhasogatták kapcának. Ezután fej-
szét ragadtak és amit nem tudtak elvinni, részeg üvöltés közben
összezúzták. S hogy mocskos tettükre feltegyék a koronát, az öreg
Kiss Bálintot felakasztották a gémeskútra, feleségét a kontyánál
fogva húzták ki az udvarra és agyonverték. Ezután a csúrt és a
házat felgyujtva, felültek lovaikra és elvágtattak.

S hasonló példák egész sokaságát lehetne felsorolni.

A parasztok azonban nem nyugodtak bele abba, hogy Teleki,
Móga gazembersége miatt szabad prédái legyenek a rablóknak,
nem nézték tétlenül életük, gazdaságuk feldúlását.

Harcot indítottak a rablók ellen. A harcnak több formáját

almazták. Az élelmiszereket, szekereket elrejtették Jellasics
dái elől, a magyar seregnek viszont minden támogatást meg-
ak.

Fontos harceszköz volt a szabadcsapatok mozgalma. Jella-
csapatait egyre-másra érték a hátulról jött csapások. Az után-
ást szállító szekérkaravánokat kaszás parasztok támadták
g, s ahol csak lehetett, a rablásokért bosszút álltak.

Az előbb említett Dusánt és legényeit is utólérte a parasztok
sszúja. Ez a Dusán a rablott holmit egy kastély kertjében őriz-
te. Itt aludtak a banda főkolomposai is. Dusán egy sereg őrt
ított, hogy vigyázzanak a rablott holmira és a vezérek álmára.

Néhány legény, aki a falu határában lévő irdatlan nádasban
bosszút forralt ellenük. Valahonnan kerítettek egy tehenet. A
áját bekötötték és úgy vitték a kastély közelébe. Ott egy köteg
almát kötözték a tehen füleire és meggyújtották. A tehen meg-
dulva rohant az örök felé. Azok valamennyien a tehenet kezd-
k hajkurászni. Ez alatt a legények megrohanták az alvó banda-
zéreket és sorra agyonverték őket. Dusánt pedig felakasztották.
rablott holmik nagyrésztét magukkal vitték. Így érte utol a nép
sszúja a rablókat.

De más esetek is előfordultak. Az erdőben táborozó ellen-
gre parasztfiúk, lányok rágyújtották az erdőt, a megrémült, vi-
gnak szaladó rablókat százszámra verték agyon a bunkós pa-
asztok. A bunkók helyébe azután a rablók fegyverei kerültek, ez
ár erősebbnek bizonyult a parasztok harcaihoz.

Most, amikor egy évszázad távlatából tekintünk vissza a pá-
ozdi csatára, annak előzményeire, elmondhatjuk, hogy ennek a
arasztmozgalomnak nagy része van a pákozdi sikerekben.

Mert Pákozdnál siker született. Világraszóló siker. 14.000
iányosan felszerelt és kiképzett harcos megverte Jellasics 28.000
ős állig felfegyverzett seregét.

Vizsgáljuk meg, elvtársak a pákozdi csata előzményeit, Jel-
asics célját, a csata lefolyását.

Szeptember 28-án a sukorói református templomban a ma-
gyar csapat vezérei és a kormány küldötte haditanácsot tartot-
tak. Itt éles vita alakult ki a császárhű és a forradalmi tisztek
között. A császárhű tisztek azt állították, hogy a kiképzetlen csa-
patok nem képesek sikeresen harcolni az ellenség ellen. A forra-
dalmi tisztek, s köztük a két Perczel-testvér: Miklós és Mór, hatá-
rozottan állították, hogy fel kell venni a harcot Jellasics ellen.
Elmondották, hogy két lehetőség van:

Az első: a pákozdi csata csak *egy csata* elvesztésének kockázatával jár. A második: ha Budáig engedjük az ellenséget, akkor már a haza elvesztésének kockázatával kell számolnunk. A forradalmi tisztek nyomására a hadvezetőség kénytelen taktikát változtatni. Az eddigi visszavonulás helyett elhatározzák, hogy felveszik a harcot Jellasics hordái ellen.

Jellasics célja az volt, hogy mennél előbb elfoglalja Budát, a forradalom központját, így látta biztosítva a forradalom gyors győzelmét. Székesfehérvárt már elhagyta, tehát számára a legbiztonságosabb, legrövidebb útvonal a Velencei-tó északi oldalán húzódott.

A magyar sereg feladata az volt, hogy a Velencei-tó északi oldalára lévő Pákozdi—Sukoró közötti dombokon állítsa meg és bontsa vissza az ellenséget, majd az odaérkezett erősítéssel semlegesítse azt meg, ezzel hártsa el a Budát fenyegető veszélyt.

Felvirradt szeptember 29-ek napja. Enyhe őszi napsütés volt. A napfény két farkasszemet néző sereg fegyverein csillogott.

Mindkét sereg a másik támadását várta. A magyar sereg zöme a Velencei-tó északi oldalán helyezkedett el. Egy kisebb része a tó déli partján, a pátkai—lovasberényi úton foglalt állást. Ez az állás fontos volt azért, mert az út védelme azt jelentette, hogy megakadályozzák Jellasicsnak a főszereg bekerítését.

Délelőtt tizig semmi sem történt. Ekkor megdördültek az ágyúk. Megindult a csata. Jellasics a magyar sereg kisebb részét támadta meg először. Arra számított, hogy ezt megsemmisíti, majd utána a magyar sereg zöme mögé kerül. Célja az volt, hogy bekerítse a magyar sereg főerejét.

A támadás főirányvonalával szemben Ivánka Imre őrnagy vezette önkéntesei és Perczel Miklós őrnagy nemzetőrei állottak. Felelősségükkel arra voltak felkészülve, hogy a támadókkal szembeálljanak. Ekkora erővel rendelkeztek, mint támadóik. És megindult az első támadás.

Jellasics két zászlóaljot dobott az ütközetbe. Előzőleg óriási zajt keltő tüzzel zúdult a magyar csapatokra. Ivánka őrnagy önkéntesei türelmesen fordultak parancsnokaik felé. Azt kérdezték, hogy miért kell tetlenül tűrniük az ellenség tüzeit. Izzott bennük az ellenfelet szembevető gyűlölet és harci vágy. Ivánka a tüzet semmibe véve, járta az ellenség állásait és intette nyugalomra a heveskedő harcosokat. Felhívta a figyelmüket arra, hogy oktalanság lenne az ellenség tüzeivel szemben személyes harcot kezdeni. Magyarázta, hogy Jellasics a tüzéségi előkészítés után feltétlenül támadni fog. Nem is tévedett. Az előbb említett két zászlóalj a tűz elhallgatása

orkánként zúdult a magyar állásokra. Es most mutatkozott az, hogy a harcosok nem pusztán heveskedésből, hanem igazi szeretetből beszéltek az előbb.

Hiába volt a többszörös túlerő, a magyarok, mint az ördögök oltak. Az első rohamot visszaverték.

A második rohamot ismét tűzérségi tűz készítette elő. Az önkéntesek és a nemzetőrök most már tapasztaltabbak voltak. A terepen lehetőségét kihasználták a rejtőzködésre. S mikor a tűz hamaradt, hiába segítette a lovasság is az ellenség rohamát, magyar csapatok „éljen a haza” felkiáltással vetették magukat tűzdelembé. Lovasságuk nem volt, mégis saját szuronyaikat vezve az ellenfél lovasainak, azokat hátrálni kényszerítették. Magyarok ellentámadásba mentek át. A Jellasics-lovasságot támadó tűzereket és gránátosokat a Pátka-tóba szorították. Ekkor magyar táborban parasztszekerek jelentek meg. Lőszert, élelmet, sebkötöző tépést hoztak. A parasztok izgatottan magyaráztak, hogy a rablókat az erdőbe kell szorítani, ott sok paraszt várja őket kaszával felfegyverkezve.

Igy is történt.

A csapatok támadásba lendültek. Elöl, mint az ördögök Perelmel Miklós nemzetőrei. S a két sereg összecsapott.

Bagi Péter nemzetőr káplár négy dinnyési társával messze rohant az ellenség sorai közé. Mire észbekaptak, el voltak zárva a hamozó társaiktól. Az öt vitéz „Kossuthért, a hazáért” kiáltással kezdett harcolni. Szuronyos puskájuk, mint a cséphadaró agyta-zúzta, aki elékerült. Társaik fedezték őket. Látták, hogy milyen hősiiesen harcolnak, de perceik meg vannak számlálva. „Megmentjük őket.” S mint az orkán, úgy zúdultak abba az irányba.

S ez a lendület eldöntötte a rációk, horvátok sorsát. Fejvesztetten rohantak az erdő fáinak közé, ott elkeveredett, elszánt parasztok várták őket. Azok a parasztok, kiknek házákat felgyújtották, szegényes holmiját elrabolták.

Elöl a parasztok, hátul az önkéntesek, nemzetőrök. A rablók sorsa megpecsételődött, amelyik nem került a kasza élére, vagy a szurony hegyére, örült, hogy az életét megmenthette.

Jellasics martalóc serege látva, hogy a bekerítési hadművelet kudarcba fulladt, a főerő ellen indult harcba.

Előzőleg tűzérsége iszonyú tüzet zúdított a magyar állásokra. A magyar ütegek felvették velük a harcot. A magyar mérnökök, akik sohasem kezelték ágyúkat, soha nem vettek részt ütközetben, most megmutatták, hogy mire képesek.

Kétórás tüzérségi harc után az ellenség tüzérsége elhallgatott. Jellasics rohamra indult.

A magyar honvédszervezetek azonban minden támadást visszautasítottak. A Jellasics által vezetett csapatok más érdekekért harcoltak, mint a magyar honvédek. Nem érezték azt, hogy vérük hullásával szabadságukat, hazájukat védik. Nem harcoltak úgy, mint ellenfeleik. A magyar honvédek közül számtalan volt, aki öngyilkossággal rohant Jellasics lovasszervezete ellen. Nem járt eljövendővel tehát az az elgondolás sem, hogy az úttól jobbra eső csapatokon törjék át a magyar vonalat. A honvédek tüzérségi- és gyalogsági egységeiben egymásután omlottak össze az elkeseredett ellenség megszerítette támadások.

Es most következett a döntő csapás. A magyar hadvezetés erre nem látható esetekre jelentős tartalékot helyezett el jóval a sereg háta mögött, Velencén.

Mikor a vezérek látták, hogy Jellasics támadásai összeomlanak, azzal a céllal rendelték előre a tartalékot, hogy döntő csapást érjének a megerősödött magyar sereggel Jellasics hordáira.

A Velencén elhelyezett tartaléksereg katonái égő türelmetlenséggel hallgatták a hozzájuk hallatszó csatazajt. Mikor elindításukra parancs érkezett, villámgyorsan indultak a harcba. Mint a szélseprő zúdultak Jellasics nyakába. Az amúgyis elkeseredett, türelmetlen harcosok fejvesztetten menekültek a friss erővel támadó magyar honvédek elől.

Most már Jellasics is látta, hogy kudarcba fulladt vállalkozása. Délután 2 órakor visszavonulást rendelt el, öt órára a harc mindenütt befejeződött. Előzőleg öntelten jelentette a császár felé, hogy néhány napon belül Budán lesz és fő fészékében szünteti meg a forradalmi tüzet.

Most pedig kénytelen volt háromnapos fegyverszünetet kérni.

A pákozdi csataterre csend borult. A honvédség világraszóló győzelmet aratott.

Ha értékelni akarjuk a pákozdi csata menetét, meg kell állapítanunk, hogy a csata sorsát a nemzeti hadsereg lelkesedése döntötte el. Az önkéntesek, a nemzetőrök haláltmegvető bátorságán tört meg az ellenség kétszeres túlereje.

A forradalom győzelméért fegyvert fogott nép és a Kossuth-hű tiszték hősi helytállása, a harcot elodázó és vereséget előkészítő reakciós katonai vezetők akarata ellenére is — bebizonyította, hogy Jellasics martalóc serege legyőzhető, ha a harc művé-

e a fegyelmezettség, a bátor vitézség eltökélt győzelmi tudat-
párosul.

A nép szabadsága, az ország függetlenségének megvédésére
vezett, főleg önkétekből álló honvédsereg ragyogó győzel-
méről, a képviselőház határozata a következőket mondja: „A
Képviselő Ház örömmel és meglelégedéssel értesül azon diadalról,
amelyel seregeink szeptember 29-én Jellasics ellenséges táborát
szavarték. Örömmel értesült azon vitéz magatartásáról, amely
általában az egész táborot lelkesítette és hálát mond annak a haza-
értében.

A pákozdi csatából fontos tanulságokat vonhatunk le. A né-
pi zsarnokai nem nyugszanak bele könnyen vereségükbe, láza-
ra készülnek a leszámolásra, arra, hogy a felszabadult népekre
erővel kiterjeszthessék hatalmukat. Mint 1848-ban a császári
hatalom tette, éppenúgy napjainkban az imperialisták lesik mély-
re az országgyűléssel az alkalmat, hogy fegyverrel állíthassák vissza
az öldbirtokosok, a gyárosok, a bankárok és főpapok népelnyomó,
sziszta rendszerét.

Azt is megmutathatjuk a pákozdi csata tanulságaiból, hogy
a népi zsarnokai nem saját erejükre támaszkodva harcolnak
az igazság ellen. Lakájokat fogadnak fel, s azokkal próbálják
megdönteni az igazság ügyét.

1848-ban Jellasics, ma pedig Li Szin Man, Tito, Adenauer
és azok, akik az igaz ügyért harcoló békés népekre törnek.

Végül elvtársak, s ez a döntő, megtanulhatjuk azt, hogy bár-
mi ilyen eszközzel törnek ellenünk ellenségeink, a népek képesek
megvédeni szabadságukat, ha egymással összefogva, hazaszere-
lővel, bátorsággal harcolnak az őket elnyomni akarók ellen.

Népünk, hadseregünk büszkén vallja magáénak katonai ha-
nyományainkat. Tisztjeit, tiszthelyetteseit, harcosait áthatja az a
tudat, hogy éppenúgy népünk szebb életét védik, mint Pákozdnál a
48-as honvédek.

Szeptember 29. néphadseregünk napja. Ez is azt bizonyítja,
hogy vállaljuk mindazt, amiért apáink vérüket, életüket áldozták.

A pákozdi csatában Jellasics három nap fegyverszünetet kért.
Ezt a három napot arra használta fel, hogy csapataival Bécs felé
meneküljön. A császári udvar felé és a császári főtisztek felé ezt
a menekülést úgy próbálta beállítani, hogy ez a hadművelet egyik
része.

Szeretném felhívni az elvtársak figyelmét, hogy néhány évvel
előzött Hitler hadvezetése, mikor a német front egymásután vesz-

Előzőleg megszerzett területeit és a Szovjet Hadsereg csaelől menekülni volt kénytelen, ugyanezt a taktikát alkalmazta.

Természetes, hogy sem Jellasicsnak, sem Hitlernek nem sikerült a világ népeit félrevezetni. Nem sikerült éppúgy, mint nem sikerült leigáznok sem. Jellasicson is, Hitleren is az a világ nevetett.

Jellasics tehát futott. Nyomában állandóan ott jártak a magyar seregek, üzték, hajtották a rablőhadat. A magyar csapatok a állandóan pusztította Jellasics utóhadát. Komoly összeütközésre csak azért nem került sor, mert Jellasics túl gyorsan meglépett.

Nem a katonákon mulott, hogy ebben az időben nem arattunk nagy győzelmet az ellenséges csapatokon. A magyar katonák izzó türellemmel viseltettek az ellenség iránt.

A táborokon belül állandó volt a zúgolódás, hiszen a népszerű ifiai jól látták, hogy adva van az alkalom az ellenség elleni megsemmisítésére.

A csapatok vezérei többé-kevésbé szintén jól látták ezt. Ők azonban korántsem lelkesedtek ezért a megsemmisítésért. Attól tartottak, hogy a császár minden kegyét elvesztik, ha alkalmazkodnak a katonáik hangulatához.

Az osztrák udvar látta, hogy csatlósa bajban van. Látta, hogy a magyar csapatok megállíthatatlanul közelednek Bécs felé. Segítségért akart küldeni Jellasics megmentésére. Ez volt az előbbantója a második bécsi forradalomnak.

Október 6-án, amikor a bécsi munkások és diákok látták, hogy magyar testvéreik ellen a császár csapatokat küld, fegyvert fogtak és megakadályozták a csapatok elindítását. A bécsi utcákon barikádok emelkedtek.

A bécsi felkelés katonái vezére, Bem József lengyel tábornok vezényelt. Véres harcokat vívtak Bécs utcáin mindaddig, míg Windischgrätz herceg óriási túlerővel a bécsi felkelést le nem verte. Hiába voltak a felkelők minden áldozatkészsége, előre látható volt a bukás.

Természetes lett volna, hogy a magyar csapatok, átlépve a határt, a bécsi felkelők segítségére siettek volna. Ez azonban nem történt meg. Említettük már, hogy a magyar csapatok vezérei a császárhoz hű tiszték voltak.

Ezeknek a tiszteknek eszük ágában sem volt segítséget adni a bécsi felkelőinek. Pedig kaptak figyelmeztetést eleget. A táboron kívül a katonák forradalmi tüzzel követelték az ellenség üldözését.

aki egész tehetségét, lelkesedését a szabadságharc szolgá-
állította, sok verset írt ebben az időben. Ezek a költemé-
katonák között széles körben ismertek voltak. Kossuth is
lten felszólította Görgeyt Jellasics üldözésére.

vezérek azonban kibúvót kerestek. Alkotmányosságról, a
sérthetetlenségéről beszéltek. Természetes, hogy mindez
írügy volt. Közben Windischgrätz túlereje legyőzte a bécsi
ést, Görgey csak ekkor volt hajlandó megindulni. Windisch-
nek volt ideje rendezni sorait. Volt ideje szabályos harcrend-
lődni. A szégyenteljes Görgey-politikának szégyenteljes ve-
lett a vége.

Svehátnál ütköztek meg.

A tisztek áruló magatartása, a hosszú tétlenség a katonáknak
dvét szegte, a magyar csapat vereséget szenvedett.
Ezután Görgey sorozatosan adta fel a városokat, fontosabb
ontosságú területeket. Harc nélkül engedte át Windisch-
nek Győrt és Buda alá vonult.

Görgey a visszavonulásnál különböző nehézségekre hivatko-
Hivatkozott arra, hogy nincsenek fegyverek, kevés a ló, fe-
mezetlen és kiképzetlen a hadsereg. Kossuth és a magyar kor-
y baloldali tagjai elismérték, hogy vannak nehézségek. Igaz
az, hogy a magyar hadsereg fiatal, igaz volt az, hogy a gyar-
rendszer gazdaságilag tönkretette az országot. Jól látták
ban azt, hogy ezeket a nehézségeket le lehet küzdeni.

A katonákban lángolt a Habsburgok elleni gyűlölet. Égett
nük a vágy, hogy Svehátért, a dicstelen futásért elégtételt ve-
nek. Ezt az óriási, a nép által nyújtott erőt, ezt kellett volna
psítani forradalmi hadvezetéssel. Ez azonban még váratott
gára. Ehhez az kellett, hogy Bécs hős védője, Osztrolenka csil-
a, Bem tábornok, Guyon, Perczel, Klapka, Damjanich lépjenek
érbe. Addig azonban még sok minden történt.

Görgey áruló politikája Buda elvesztésének veszélyét hozta
gával. A kormánynak, hogy a forradalom és a szabadságharc
vét továbbra is irányítani tudja, Pestről menekülnie kellett.
orecenbe tette át székhelyét és onnan intézte tovább a szabad-
gharc ügyeit.

Vessünk egy pillantást az országnak arra a területére, mely
ténelmünk során oly sokszor hazánk függetlenségének végső
styája volt. Erdélyben hasonló volt a helyzet, mint az ország-
k nyugati részén. És az ottani vezetés nem tudott megbirkózni
oszták csapatok túlerejével. Az osztrákok itt is éppúgy, mint

elvidéken, felhasználták a nemzetiségek közötti, hosszú idők
dúló ellentéteket. A nemzetiségeket (szászokat, románokat
felbujtották a forradalmi csapatok elleni harcra. Mindez ah-
vezetett, hogy az erdélyi területek nagyrésze a császári csa-
k kezére került.

A forradalom és a szabadságharc ügye veszélyben forgott.
Kedves Elvtársak!

Ezzel a szabadságharc első szakasza lezárult. Az osztrák
ar közelinek látta az időt, amikor keleti és nyugati csapatai
esülnek egymással, teljesen megsemmisítve a magyar forra-
mat és annak minden vívmányát.

A veszély tehát nagy volt. De, amikor a haza léte forog koc-
a, a nép mindig megtalálja igazi vezetőit. Ebben az időben is
történt. Kossuth, Petőfi mellett olyan vezérek tűntek fel, mint
n, Damjanich, Perczel, Klapka. Ezek a hősök fel tudták hasz-
ni a dicsőséges pákozdi csata tanulságait, a nép izzó lelkesé-
ét és meg tudták változtatni a szabadságharc menetét.

Hogyan változott meg a hadsereg vezetése egyes terü-
eken, hogyan lett híres a vörössapkás név? — ezekre a kérdé-
re a tavaszi és erdélyi hadjárat vizsgálata ad feleletet. Erre
ig az ezt követő előadásban, az 1848—1849-es szabadságharc
sodik részében kerül sor.

26866/2

MAGYAR SZABADSÁGHARCOS SZÖVETSÉG
TÖRTÉNELMI ELŐADÁSSOROZATA

**AZ 1848–49-ES
MAGYAR SZABADSÁGHARC**
II.

KIADJA:

A MAGYAR SZABADSÁGHARCOS SZÖVETSÉG ORSZAGOS KOZPONT
TOMEGSZERVEZESI ES PROPAGANDA OSZTALY.

1953.

Kedves Előadó Elvtárs!

Kérünk, hogy az előadás sikere érdekében az anyagot, megtartása előtt tanulmányozd át.

Felhívjuk figyelmedet, hogy a lapok sorrendjére — mivel az anyag nincs összefűzve — ügyelj. Az előadás előtt a lapok számozását, folyamatosságát ellenőrizd le, nehogy előadás közben zavart keltsen.

Az előadás rövid tartalma:

Az előadás foglalkozik 1848—49 eseményeivel, a szeptemberi fordulat-tól a világsi fegyverletételig. Ezt az előadást akkor tartjuk meg, ha már a szabadságharc első részével foglalkozunk. Ügyeljünk arra, hogy a két előadás között ne legyen időben nagy ki-esés.

R
2

26.866/2

1953

ORSZ. SZÉCHÉNYI-KÖNYVTÁR
Növedékvantó
1953. évi A. 12027 SZ.

Megjelent 1000 példányban
Felelős kiadó: Kiss János
Szikra Lapnyomda, Budapest, VIII., Rókk Szilárd-u. 6. — Felelős vezető: Kulcsár Mihály.

Kedves Elvtársak!

Az előbbi előadásban azzal foglalkoztunk, hogy mi vezetett el a forradalomhoz 1848-ban, hogyan robbant ki a szabadságharc. Megtárgyaltuk az első harci eseményeket, levontuk azokból a tanulságokat. Megismerkedtünk az MSZHSZ feladataival.

Láttuk a pákozdi csata lefolyását, Jellasics kiüldözését az országból. Láttuk azt is, hogy az üldöző sereg — a tisztikar egy vezetőjének árulása miatt — a határnál megtorpant.

Most tekintsük át a további eseményeket.

1848 október 30-án Svehátnál Görgey és társai áruló magatartása, vereséget eredményezett. Hiába volt a katonák izzó lelkesedése, a vezérek halogató politikája időt engedett Windischgrätz számára. Az a kedvező hadihelyzet, amely a pákozdi csata után létrejött, megszűnt. Az ellenség időt kapott sorai rendezésére. Az a túlerő, amely kétségtelenül az ellenség birtokában volt, most már biztosíthatta volna számára a sikert.

A sveháti vereség után nyilvánvalóvá vált, hogy az ellenség még nagyobb, még erősebb katonai támadást fog indítani a szabadságharc ellen. Nagyon természetes, hogy a magyar szabadságharc becsületes vezetői, Kossuth és társai látva ezt, minden erejüket a hadsereg megszervezésére, a hátszág teljesítőképeségének fokozására szentelték. A hadseregen belül új és új ezredek állítottak fel. Most már gondot fordítottak arra is, hogy bevetés előtt a csapatok megfelelő kiképzést kapjanak. Szervezték a tisztek oktatását is. Kossuth gondoskodott arról, hogy a csapatok a lehetőségekhez képest élelemben, fegyverben, ruházatban hiányt ne szenvedjenek. A pesti és más nagyvárosi üzemeket, gyárakat fegyvergyárrá alakította át. A gyárak és üzemek vezetőségében sokszor találtak olyan vezetőket, akik ellenségek voltak, szabotálták a csapatok ellátását. Kossuth ezekkel szemben megtorló intézkedéseket alkalmazott.

Felhívással fordult a parasztság felé, s abban kérte: Elsősorban azt, hogy a parasztság azokon a területeken, amelyeket

még nem foglalt el az ellenség, minden erejükkel, képességükhöz mérten, minden anyagi eszközzel támogassák a honvédséget: Egyben kérte, hogy abban az esetben, ha az ellenség valamely területet elfoglal, annak a területnek a lakossága, ha lehetőség van rá, rejtse el, ha nincs, minden élelmet, takarmányt semmisítsen meg. Felhívta a figyelmet arra, hogy ha az ellenséget nem támogatjuk, az saját csapataink erősítését jelenti.

Kossuth nem is csalódott a népben. Az ország lakosságának minden rétege megmozdult, hogy kérő szóra, a nemzet szavára segítséggel, adakozással válaszoljon. A parasztok, ha volt, akkor Kossuth-bankóért, ha nem volt, akkor szép magyar szóért, köszönömért adtak élelmet a magyar katonaságnak.

Az üzemek munkásai minden erejüket megfeszítve dolgoztak, tudták, hogy minden ágyúgolyó, minden fegyver és szurony az ellenséget gyengíti, közelebb hozza azt az időt, amikor a magyar seregek végső győzelmet aratva a császáriakon, biztosítják számukra a szabad életet.

Az ózdi munkások is ragyogó példáját adták a hazaszeretetnek. Harmincnyolc forint ötven krajcárt küldtek. Mellékelt levelükben a következőket írták:

„Idecsatolva küldjük édes hazánk segélyezésére mi is egy csekélyke összeget. Nehéz körülményünkből, krajcárunként raktuk össze. Bár adhatnánk többet is. De mi csak szegény munkások vagyunk. Am, ha vagyont nem áldozhatunk, felajánljuk a hazának erős, edzett karjainkat és a szabadságért lángoló vérünket, elhatározván, hogy valamennyien beállunk honvédeknek.”

Az egész magyar nép tanubizonyságot tett amellett, hogy szereti hazáját, tudja, hogy milyen célért küzd, érzi, hogy ezért a célért érdemes harcolni.

Kossuth katonai téren a legfontosabb feladatnak tartotta Erdély megtisztítását a császári csapatoktól. Ezért az erdélyi csapatok fővezérévé Bem Józsefet, a lengyel forradalmárt nevezte ki. Ez azért vált szükségessé, mert a nyugati területek Görgey és társai árulása miatt harc nélkül az ellenség kezére kerültek. Így került Buda is a császáriak megszállása alá. Windischgrätz csapatai egészen a Tiszáig nyomultak előre. Itt azonban meg kellett, hogy álljanak. Egyrészt a tél nehézségei, másrészt a szabadcsapatok működése kényszerítették erre. Windischgrätz egyhelybenállása azt jelentette, hogy a Honvédelmi Bizottmány lehetőséget kapott arra, hogy lélekzetet vegyen és felkészüljön a tavaszi harcokra. Ezalatt Erdélyben Bem-„apó” hatalmas harcokat vívott. Ne-

z helyzetben érkezett Erdélybe. Mikor a fővezérséget átvette, formán egész Erdély az ellenség kezén volt. Erdélyben a legsúlyosabb nemzetiségi harcok dúltak. Magyarok, románok, szászok egymást gyilkolták. Az osztrákok úgy uszították egymásra őket, hogy a románoknak, szászoknak azt mondták, hogy felszabadítástól megfosztani őket. Az osztrákok igen jól fel tudták használni ezeket az ellentéteket. A nemzetiségek ahelyett, hogy összegyűjtsék a közös ellenség ellen harcoltak volna, egymás ellen gyűlölődve, könnyű prédául szolgáltak az osztrák zsarnoknak.

Az osztrákok egy Csúcs falu kivételével, egész Erdélyt elfoglalták. Az előbb említetteken kívül az is könnyítette dolgukat, hogy a magyar sereg legnagyobb része újoncokból és hiányosan képzett felkelőkből állt. Ilyen körülmények között lett Bem a fővezér.

Bem József végrehajtotta a vállalt feladatokat. Sikereit néhány hónap alatt egész Európa ismerte. Kicsiny seregével Gábor Aron ágyúival csapások egész sorozatát zúdította Buchner osztrák tábornok csapataira.

Vizsgáljuk meg, mi volt Bem sikereinek titka?

Elsősorban Bem maga is forradalmár, szabadságharcos volt. Tudta, hogy a magyar szabadságharc ügye egybeesik a többi elnyomott népek szabadságharcával. Szerette a népet. Tudott a nyelvén beszélni, kemény, de igazságos rendelkezései faluról falura szüntették meg a nemzetiségek közötti gyűlölődést, állította őket a közös zászló alá.

Bem József tábornok katonai téren is kimagasló egyéniség volt. Jól látta, hogy Erdély harcainál minden késlekedés végzetes lehet. Az addigi passzív védekezésből, aktív, ügyesen kitervelt támadásokat zúdított az ellenségre. Szívesen hangoztatta, hogy a legfőbb tulajdonságai a hadvezérnek: a józan értelem, a gyors helyzetmegítélés, a határozottság.

Saját hadműveleteinek is legfőbb jellemzője a gyorsaság. Bem a támadás megindítása után egy pillanatnyi időt sem engedett az ellenségnek. Fővezérségének kezdetén, december 18-án Szilágyosmilyón várakozott a megígért erősítőcsapatokra.

Husadikáig türelmetlenül ugyan, de várt a csapatokra. Forradalmi tüztől lobogó vére azonban tovább nem bírta a tétlenséget. Kiadta a parancsot: Indulás! Oly erőltetett menetben haladt, hogy már 24-én Kolozsvár alatt volt. Az ottlévő ellenség a váratlan megjelenéstől és a gyors támadástól annyira megrémült, hogy

z helyzetben érkezett Erdélybe. Mikor a fővezérséget átvette, formán egész Erdély az ellenség kezén volt. Erdélyben a legsúlyosabb nemzetiségi harcok dúltak. Magyarok, románok, szászok egymást gyilkolták. Az osztrákok úgy uszították egymásra őket, hogy a románoknak, szászoknak azt mondták, hogy felszabadítástól megfosztani őket. Az osztrákok igen jól fel tudták használni ezeket az ellentéteket. A nemzetiségek ahelyett, hogy összegyűlve a közös ellenség ellen harcoltak volna, egymás ellen gyűlölődve, könnyű prédául szolgáltak az osztrák zsarnoknak.

Az osztrákok egy Csúcs falu kivételével, egész Erdélyt elfoglalták. Az előbb említetteken kívül az is könnyítette dolgukat, hogy a magyar sereg legnagyobb része újoncokból és hiányosan képzett felkelőkből állt. Ilyen körülmények között lett Bem a fővezér.

Bem József végrehajtotta a vállalt feladatokat. Sikereit néhány hónap alatt egész Európa ismerte. Kicsiny seregével Gábor Aron ágyúival csapások egész sorozatát zúdította Buchner osztrák tábornok csapataira.

Vizsgáljuk meg, mi volt Bem sikereinek titka?

Elsősorban Bem maga is forradalmár, szabadságharcos volt. Tudta, hogy a magyar szabadságharc ügye egybeesik a többi elnyomott népek szabadságharcával. Szerette a népet. Tudott a nyelvén beszélni, kemény, de igazságos rendelkezései faluról falura szüntették meg a nemzetiségek közötti gyűlölődést, állította őket a közös zászló alá.

Bem József tábornok katonai téren is kimagasló egyéniség volt. Jól látta, hogy Erdély harcainál minden késlekedés végzetes lehet. Az addigi passzív védekezésből, aktív, ügyesen kitervelt támadásokat zúdított az ellenségre. Szívesen hangoztatta, hogy a legfőbb tulajdonságai a hadvezérnek: a józan értelem, a gyors helyzetmegítélés, a határozottság.

Saját hadműveleteinek is legfőbb jellemzője a gyorsaság. Bem a támadás megindítása után egy pillanatnyi időt sem engedett az ellenségnek. Fővezérségének kezdetén, december 18-án Szilágyosomlyón várakozott a megígért erősítőcsapatokra.

Husadikáig türelmetlenül ugyan, de várt a csapatokra. Forradalmi tüztől lobogó vére azonban tovább nem bírta a tétlenséget. Kiadta a parancsot: Indulás! Oly erőltetett menetben haladt, hogy már 24-én Kolozsvár alatt volt. Az ottlévő ellenség a váratlan megjelenéstől és a gyors támadástól annyira megrémült, hogy

ány ágyúlövés után, kardcsapás nélkül, fejvesztetten menekült
lozsvárról.

Bem másik főeredménye az, hogy nem enged hosszú pihenést.
Kolozsvári hosszú menet után, rövid idő múlva útnak indul és
Thlen alá érkezik. Itt négyórás ágyútűzet zúdit a meglepődött
ellenségre. Gábor Aron ágyúi pánikot keltettek az ellenséges ka-
tonák között. Bem itt sem habozott sokáig. Szuronyrohamra vitte
tonáit. A lendületes roham és közelharc után az ellenség meg-
tamodott. Elsöpörte őket Bem katonáinak hősieles támadása.

Bem itt sem engedélyezett hosszú pihenőt.

Január 2-ra már Tihucára érkezett. És itt aratta első igazi
agy diadalát, itt vívta meg első igazán nagy csatáját.

A csata koradélutáni órákban kezdődött. Az ellenség erejének
ipuhatólására egy huszárszázadot küldött előre, előőrsként. A
uszárszázad össze is csapott az ellenséggel. Természetes, hogy
nem harcolhatott sokáig, hiszen óriási túlerővel állott szemben.
Kénytelen volt hátrálni. Bem — csapatának legnagyobb csodál-
kozására — az egész sereg számára takarodót ívat. A katonák
pámulva és érthetetlenül figyelték a kürtjelet. Nem értették a ve-
zér utasítását. Két fiatal diák, nem bírta magábafojtani álmélko-
dását, odament Bemhez és így szólt:

— Tábournok úr! Mi esküt tettünk arra, hogy soha nem hát-
rálunk.

A tábornok, mintha mosolygott volna a bajusza alatt, de azért
keményen így szólt:

— Katonák, akkor ma megszegik esküjüket! Önöknek jól kell
tudni és én magam is tudom, hogy engedelmeskedni nehezebb,
mint meghalni!

Azután így folytatta:

— Látják azokat a sziklákat? Meg tudják mászni azokat? El
tudnak ott rejtőzködni?

A katonák egymásra néztek, s aztán egyszerre felelték:
— Megkíséreljük, tábornok úr!

A tábornok így szólt:

Tehát maguk oda felmásznak, elrejtőznek s hagyják, hogy az
ellenség üldözzön minket. Aztán törjenek a hátába és akkor mi is
támadunk!

Most már értették a katonák. Örömmel siettek társaikhoz,
nekik is elmondani a jó hírt. Mikor azok meghallották vezérük ha-

rvét, „Vivat, Bem-apó” kiáltással fogtak hozzá a sziklák megzárásához.

Egy fél óra telt el, s a bátor katonák egymásután tüntek el a bozótok között, s az utolsó katona visszanézve, már csak a seregben megmaradó porfelhőt látta. Bem ugyanis ezalatt seregével ült továbblovagolt. Minden úgy történt, ahogy Bem tervezte. Az ellenség ész nélkül üldözte a megvertnek hitt magyar sereget. A szemébe sem jutott cselt szimatolni, gondolni sem mert arra, hogy a magas sziklák és bozótok között két huszárszázad van elrejtve.

A sereg egy ideig futott is az őt üldöző osztrákok elől. Bem azonban figyelt hátra, s mikor látta, hogy az ellenség már átladt azon a részen, ahol saját csapatai rejtőznek, kürtjelével megálljt vezényelt.

A magyar csapat szuronytszegezve rontott az üldözőkre. Ekkor az elrejtőzött egység is oldalba kapta őket. Öldöklő csapata volt. Az ellenség itt is túlerővel rendelkezett. Ágyúit azonban nem tudta használni, hisz azok a gyors üldözésben lemaradnak, a sereget pedig annyira meglepte a hirtelen szuronyroham, amely két oldalról támadta őket, hogy ez rányomta a bélyegét az egész csata sorsára. A magyarok hősiessége, Bem furlangja rövid időre megállította a csatát.

Rövid harc után az ellenség hanyat-homlok menekült.

A huszárok utánuk akarták vetni magukat, Mikes alezredes, az egyik vezér, azonban odakiáltott az üldözésre induló huszároknak: „Hagyjátok futni őket, nem kell a fogoly, drága a kenyér.”

Bem serege felsorakozott az úton. A fővezér odalovagolt és meglezte, hogy üdvözölni kívánja hős fiait. Ritka dolog volt ez. A fővezér igen keveset beszélt, jobban szerette a kardot, mint a pusztaszavakat. A katonák tudták ezt és egyszerre csend lett, mikor meghallották, hogy most szólni akar.

A tábornok most is hű maradt önmagához. Csak ennyit mondott: „Gyermekeim, üdvözlöm önöket, fél Erdély a miénk!”

Leírhatatlan volt a lelkesedés. Bem egyáltalán nem túlzott. Minden szava a való igazságot jelentette. Katonái valóban úgy érezték, hogy édesapjukkal állnak szemben, hiszen Bem velük együtt viselte a nehézségeket esőben, sárban, étlen és szomjan, jobban, rosszban kitartott velük.

Az is igaz volt, hogy fél Erdély a magyar seregek kezére került.

Alig néhány hét alatt Bem óriási munkát végzett, s ő továbbra

pihent babérjain. Elhatározta, hogy a következő csapást az osztrák csapatok erdélyi fővezérére, Puchner tábornokra méri. Vízaknánál találkozott a két sereg. Az erőviszonyok közötti különbség volt. Puchner tízszeres túlerővel rendelkezett, a magyaroké pedig tízszeres volt a magyarokénál. Négyórás véres csata következett.

A magyar csapatok háromszor mentek szuronyrohamra. Mindháromban nem következhetett siker. Hátrálni kellett. A hátrálás során szintén akadályokba ütközött.

A gyulafehérvári osztrák katonaság a magyar sereg háta mögött elfoglalta Szászsebest. Azzal fenyegetett, hogy Bem tábornok a tűz közé szorul. Ahhoz hogy hátrálni lehessen, ki kellett üzni Szászsebesről az ellenséget. Mikor a város alá értek, Bem egy órással ágyúztatta a várost. Aztán rohamot vezényelt. Az első csapást sikerült az ellenségnek elhárítani. Bem ekkor átcsoportosította erejét.

A széles támadási vonalon összébbvonta a csapatokat. Kisebb területen, nagyobb erővel indított rohamot.

A rohamozók első soraiban székely parasztfiatalok, diákok haladtak. Óriási lelkesedéssel, mindent elsöprő lendülettel vetették magukat a küzdelembe.

Abrahám Gergely szakaszával három osztrák ágyút foglalt el egy rövid fél óra alatt. Az osztrákokat most már saját állásaikból, saját ágyúikkal lötték. Gyorsan megpecsételődött a sorsuk. Elkeseredett szuronycsata után Szászsebest teljesen megtisztították az osztrák csapatoktól.

A fővezért ekkor már legendás hírnév és szeretet övezte. Nem ok nélkül.

Hősiességére hadd mondjak el egy példát:

A szászsebesi csatában egy puskagolyó Bem jobbkezének középső ujját összeroncolt. A véres kesztyűt saját kezével vagdosgatta le, majd utána — alig megoperált kezével, nyomban nyeregbe szállt és nem is volt hajlandó ágyba feküdni a következő napokban sem, amikor pedig a nagy hidegben a friss seb üszkösödni kezdett. Ebben a szászvárosi ütközetben az ellenséges csapatok annyira megközelítették Bem ágyút, hogy már-már sikerült elfoglalni az egyik üteget. Ebben a pillanatban Bem odaugratott az ágyú védelmére. Sakálok! Az én ágyúimat akarjátok? — kiáltotta dühösen, s lovagló ostorával az egyik osztrák vadász arcába csapott.

Bem nagyjelentőségű győzelmei között meg kell emlékezni a csatáról.

Február 7-én 1200 főre leolvadt seregét Dévára vezeti, a piskiál Kemény ezredest hagyja hátra, aki ott állást foglal.

A piski híd a Maros-folyó partjait köti össze. Február 8-án a császáriak egy erős előhada megtámadja Kemény alezredest, aki jelentést küld Bemnek, hogy kevés erejével sokáig tudja feltartani az ellenséget. Bem betegen fekszik, mi a jelentést megkapja. Mikor azt felolvassa, így kiált fel. „Ha elveszett, Erdély is elveszett!” és azonnal otthagya a betegat, Kemény megsegítésére indul.

A császári sereg létszáma lényegesen nagyobb volt Bem seregénél: 7000 gyalogos, 1000 lovas, 26 ágyú az egyik oldalon, 10 ember és 28 ágyú a másik oldalon.

A híd birtokáért élénk tüzérségi tűz mellett nagy harc fejlődött ki. Kemény a császáriak három szuronytámadását verte vissza. Dél előtt 10 órakor a 11. honvédszászlóalj a jeges vízben mértékig gázolva átkelt a folyón. A császáriakat elkergette a túlsó parton lévő vámházból és két ágyút zsákmányolt. De ekkor egy erős császári oszlop visszaszorította a honvédeket és a hidat is elkerült a birtokába vennie. Ekkor érkezett oda Bem, az újratervelezett 11. és 55. zászlóaljat átküldte a folyón és ez a túlsó oldalon lévő magaslatokat szuronyrohammal elfoglalta. Közben a Württemberg-huszárok is átkeltek a folyón és megtámadták a császáriak jobbszárnyát.

Bem a tüzérséget is átvezényelte a túlsó oldalra és megsértelte az ellenséget visszaszorítani. Az erős lövés- és ágyútűzben azonban kénytelenek voltak visszafordulni, aminek következtében a gyalogság is meghátrált.

Bem nem bírta elviselni azt a gondolatot, hogy a híd elveszett. Tökéletesen tisztában volt a csata jelentőségével. „A hidat visszafoglalom vagy elesek” — kiáltotta szenvedélyesen és máris összehívta a sereg újjászervezéséhez. Sikertelenül felállítani ismét a székely századokat és a Württemberg-huszárokat, majd kedvező állásba helyezte el az ütegeket.

A császáriak hevesen tüzeltek, de Bem vezetésével a magyar katonaság állandóan előrenyomult, végül szuronyával menekülésre kényszerítette az ellenséget.

Bem megállás nélkül üldözte őket, mindaddig, míg a sötétség miatt az üldözést be kellett szüntetni.

Bem tábornok sikerei döntő jelentőségűek voltak, amikor át-
e az erdélyi csapatok parancsnokságát, a magyar szabad-
harc már a vég szélén állott. Az erdélyi hadjárat azáltal,
y az ország egyik részét megtisztította az ellenséges csapa-
ól, előkészítése, s előfeltétele volt a dicsőséges tavaszi had-
tnak.

Mit jelentett a tavaszi hadjárat a szabadságharc történeté-
? Azt jelentette, hogy Görgey csúfos futását felváltotta egy
an sikersorozat, mely híressé tette a honvéd nevet az egész
ágon.

Petőfi, a forradalom üstököse szólalt meg a kürtös ajkán,
Ő szava pergett a kisdobok dobján — Előre, előre — zengett
tőfi szava. A szabadságharc elején beállt újoncokból hősök, a
dnagyokból őrnagyok, ezredek lettek. Kiállták a próbát tűz-
n, kiállták a próbát hózivatarban. Akkor sem csüggedtek,
kor a veszteségek kétségbeejtő hónapjai következtek. Edzett
tonákként viselték az összes fáradoalmakat. Március elején
dult meg a tavaszi hadjárat. Vác, Isaszeg, Nagysálló, Gödöllő
emkápírázó, fényes győzelmek színhelyévé vált.

Szolnokon Damjanich vörössipkásai vitték diadalra a nem-
tisztizni lobogót. Rendkívül nehéz csata volt ez. A császári csa-
atok hosszú ideig, hónapokig állomásoztak Szolnokon, volt ide-
ők alaposan megerősíteni ezt a helyet. Minden erővel kihasz-
álták a természet nyújtotta lehetőségeket.

Szolnokot két oldalról fogta körül a Tisza és Zagyva. Esza-
on és Keleten e két folyó képezett természetes védelmi határt.
Élen nádasok, mocsarak húzódtak. Ezt a pontot erősítették meg
atonailag is a legjobban. Sáncok, barikádok tették nehezzé a
ehatolást. Damjanich serege azonban nem ismert lehetetlent.

Vizsgáljuk meg, hogyan született a szolnoki diadal:

Mindkét sereg számítgatta azt a napot, amikor a döntő
összecsapásra sor kerül. A várt napot megelőző estén egy vén
huszár érkezett a Szolnok alatti, Cibakháza melletti Tisza-réthez.
Kísérője, egy nála jóval fiatalabbnak látszó közlegény. Az idő-
sebb huszár káplári rangban volt. Az egész úton káplári rang-
jához híven egrecírozta a fiatal huszárt. A tett színhelyén is
ezt folytatta.

Látja kend azt a kompot? — rivalt a legényre. — Látom,
káplár uram. — Akár látja, akár nem, nekünk azon át kell

i. A fiatal közhuszár csendesen jegyezte meg — ahhoz is kellene. A válasz a következő volt:

— Ha az isten kompot teremtett, révészt is adott hozzá. — Elindult a közelben fekvő házikó felé. A közhuszár illendő ságban követte. Felzörgették a révészt, s most már hárman tartak a komp felé.

Itt kell megemlítenünk a két huszárnak a célját. A Tisza, valami természetes választóvonal húzódott ezen a részen osztrák és a magyar sereg között. A Tisza jobbpartján az osztrákok, a balpartján Damjanich serege. A két huszár célja volt, hogy az átjáró túlsó oldalán lévő előőrsöket ők fenn- tartsák addig, amíg a magyar sereg egy százada át nem ér a túlsó oldalra. Tervük azonban meghiúsult az osztrák előőrsök gyáva- ságán. Annak ellenére, hogy azok jól láthatták, hogy csak 2 huszár ül a csónakban, mégsem vállalták azt a kockázatot, hogy az osztrákok átérjenek hozzájuk. Néhány sortüzet adtak a közeledő csóna- ra. Mikor látták, hogy ez semmit sem használ, a komp köze- lebb ment tovább, elvágta a komp kötelét, s ezáltal lehetetlenné tet- tette a kompon való átkelést. A két huszár kénytelen volt vissza- menni az őket kiküldő kapitányhoz. A kapitány, amikor meg- látta a történeteket, nem esett kétségbe. Ő maga 48-as hősné- zte magát, tudta, hogy katonái tűzben, vízben követik.

— Sebaj — szólt a káplárnak; amikor nem volt komp a túlsó oldalon, akkor is átmentek nagyobb folyókon is, mint a Tisza. Itt a százada felé fordult és így kiáltott:

— No fiúk, aki szereti a fürdést, utánam! — Sarkantyúba ült a lovát, beleugratott a tajtékot verő vízbe. A túlsó oldalon az osztrák granicsárok az előbbi két huszártól megijedtek, s most egy egész század úsztatott feléjük, természetes, hogy ha- tástalanok menekültek.

Még azon az éjjelen Damjanich egész dandárjával átjött a Tiszán, s megindult Szolnok felé.

Damjanich serege Szolnoktól mintegy két órányira táboros- tult, várva, hogy a vezér kiadja a jelt az indulásra.

Damjanich legendás szeretetnek örvendett katonái között. A katonái tudták, hogy a vezér sohasem azt mondja, „előre”, hanem mindig megkeresi, hogy hol a legerősebb az ellenség, ő indul elől, s csak annyit kiált: „utánam!”

Sokan voltak, akik nem elégedtek meg a vezérnek ezzel a módszérével. Azt tanácsolták, hogy a vezér a csáta előtt beszé-

mondjon, csatáinak tanulságait írja le könyvében. Ezzel valamit tanácsoltak Damjanichnak, ami mindennél nehezebb volt számára. Mégis a sok unszolás odáig vezetett, hogy a noki csata előtt beszédet mond.

Különös éjszakája volt a csata előtt. Soha nem érzett szívgáts, soha nem fájt a feje a holnaptól, most azonban a reá-
közö beszéd nagyobb izgalmat jelentett számára, mint bármely csata. Haditervével egy negyed óra alatt elkészült. Beszédét még reggelre sem tudta egészen befejezni. Bármily hosszú az éjjel, hajnalban mégis csak felkelt a nap.

Damjanich megállt seregének zászlója előtt, kalapját megemelte, elhalványult és így szólt:

„Bajtársak!”

Ebben a percben megdördültek az ágyúk, a tábornok arca elvulladt, elfeledte beszédét, a kitervelt frázisokat, csákóját a földre nyomta, kirántotta kardját és így kiáltott: Ott az ellenség, ott a sereg, mint a fergeteg követte vezérét.

Ez alatt Vécsey hadteste a Tiszántúli sáncokat ostromolta, ostrom azonban csak látszólagos volt. Mindkét fél arra számított, hogy a másikat kelepcébe csalja. Így zajlott le a csata a vidéig Vécsey és az osztrákok között.

Ekkor avatkozott a másik oldalon Damjanich a harcba.

A Tisza felől a vörössipkások, a legendás vörös ördögök, mint az orkán zúdulnak az osztrák csapatokra. Leghamarabb jut az ellenséghez a szegedi zászlóalj. Ezek a fiúk első csatájukban vesznek ma részt, egységes fegyverzetük még nincsen, kaszával, karddal vannak felfegyverkezve. Mire az ellenséghez érnek, már lekaszával belőlük a gyilkos kartácstűz, de az ágyúk előtt mégis ott van száz, meg száz magyar harcos. Az ágyúsok látják, hogy itt már nem segít az ágyú, ők is kardot rántanak, de már késő.

A két fél összecsap. A magyar csapat pillanatok alatt lefoglalja ellenfelét. Azután továbbszáguldván keresi a további harcot. Roppant termetű férfi, öreg huszár verekszik vértelen ellenfelével. Mellette egy ifjú ujonc, akit harc közben is állandóan látogat.

— Kend nem érti a hat vágást? Ki látta azt, úgy vágni a karddal, mint a buzogánnyal? Azt csak olyankor teszi az ember, amikor elfáradt. Tanuljon kend huszárosan vágni! Így ni! Vissza-

— s ezzel a szóval úgy vágja le az előtte csatározó vért, hogy az messze gurul törzsétől.

Harcoltak a magyar huszárok Szolnoknál, így szereztek dicsőséget a magyar névnek. Az este közel volt, midőn a nap vége lett. A trombiták takarodót fújtak, a huszárok tánccoltatva lovaikat, Szolnok főterén gyülekeztek. Egy mulva minden csapszékben harsogott a zene. A huszárok öblítették le a csata porát. A vén huszár, aki két főtisztet le a csatában, nagy jutalmat kapott, most aztán itatná a pajtását. Tanítványa, az újonc huszár, már alig áll a lábán és így szabódik az itatás elől: Káplár uram, minden pénze és holnap nem lesz egy krajcárja sem. A káplár így felelt: Csak igyék, holnap megint levágunk kettőt-hármat, ne törek ma a világgal. A sok katona úgy mulat reggelig, mintha véres csatából, hanem lakodalomból jött volna.

A szolnoki diadal a tavaszi hadjáratban nem volt egyedül. A felvidéki városokban hasonló módon szorította vissza a magyar honvédsereg egészen Komáromig a császári csapatokat. Még azelőtt ilyen dicsőséges hadjáratot nem jegyezhetett a magyar történelem. Azok az új tisztek, akiket Klapka, Janich, Perczel neveztek ki csapataikban, most már össze fűztek kötni a katonák izzó lelkesedését a hazaszeretettel áthatott hadvezetéssel. Ez volt az a döntő tényező, amely a dicsőséges tavaszi hadjáratot eredményezte. Komáromnál Klapka csapata súlyos csapást mért az ellenségre. Futott az ki az ország-ész nélkül. Most ismét itt volt az alkalom, hogy döntő csatát mérjünk az osztrák zsarnokságra.

Ismét Görgey volt az, aki éppen úgy, mint 1848 szeptemberében, az üldözés helyett más taktikát választott.

Vizsgáljuk meg az akkori helyzetet:

Adva van először egy szétszórt, erőit elvesztett osztrák sereg, amely könnyű zsákmányul szolgálhatott volna a diadalok megerősödött magyar csapatoknak.

Adva van másodszer a Budán állomásozó és azt megvárva tartó osztrák sereg, amelynek száma nem nyújtott lehetőséget ahhoz, hogy komolyan veszélyeztesse a szabadságharcot. Az ellene való harc inkább csak erkölcsi sikert jelenthetett, annyit, hogy az ország fővárosa fölszabadul. Sokkal szűk-

bb, sokkal észszerűbb lett volna a Komáromnál már egy-egy hegyvert ellenség végleges megsemmisítése.

Görgey mégis Buda ellen indult.

A magyar sereg 31 ezer emberből, 142 ágyúból állott. Az osztrák védőőrség 5000 embert és 198 ágyút mondhatott a csatának. Láthatjuk tehát, hogy a magyar sereg óriási túlerővel rendelkezett az osztrákokkal szemben. Ma már világosan látszik, hogy mennyire felesleges, sőt káros volt a magyar csapatoknak ezt a nagy erejét Budánál, sokkal kisebb osztrák erővel szembevetni. Ez azt jelentette, hogy Görgey időt hagyott az osztrák ellenfélnek arra, hogy csapatait felírissítse, erőit újból a várak ellen tudja bevetni.

Megindult tehát Buda ostroma: Nem kívánunk részletesen beszélni a csata leírásával. Annak ellenére, hogy a magyarok már említett többszörös túlerővel rendelkeztek, a csata súlyos veszteségeket követelt, magyar részről is. Ez természetes is, hiszen az osztrák védőőrség egy hegyen épített, jól megerősített várak a falai, barikádjai mögül harcolt, míg a magyaroknak a várat megmászva, állandóan fedezéket keresve kellett a várat ostromolni.

A várat bevették. Ez azonban korántsem hozta azt a sikert, amit Görgey és az őt támogató tisztek vártak. Ekkor már előre látható volt, hogy az osztrák hadvezetés rájön arra, hogy saját erővel nem képes levernii a magyar szabadságharcot. Mint mindig is, a reakció most is segítséget kért külföldről, hogy a szabadságáért harcoló népet, idegen segítséggel kényszerítse vissza a zsarnokság járma alá.

Az osztrákok ismételt kérésére az orosz cár május 26-án levelét üzent Magyarországnak és az intervenció csapatok bevonulása hazánkba júniusban megkezdődött. Ezzel a magyar szabadságharc ügye végzetes szakaszába érkezett. A cári és császári csapatok olyan óriási túlerővel rendelkeztek a magyar csapatokkal szemben, hogy kevés kilátás volt az ellenük való győzelemre.

Görgey tovább folytatta áruló politikáját, érintkezésbe lépett a katonai askievics orosz tábornokkal, akivel megtárgyalta a fegyverletétel feltételeit. Augusztus 12-én csapatait a világosi mezőre rendezte, ahol a fegyverletétel helye ki volt jelölve. Amikor a katonák tudomást szereztek a vezérkar szándékáról, árulásról kezd-

tek beszélni. Görgey, hogy minden további ellenállásnak elejét vegye, kiment a katonák közé és arról beszélt nekik, hogy minden ellenállás reménytelen, és hazafias tettnek tüntette fel a gyáva fegyverletételt.

Augusztus 13-án, Világosnál a magyar sereg letette a fegyvert. Óreg katonák, akik kemény harcokban edződtek meg, sírva törték ketté kardjukat, hogy ne kerüljön az ellenség kezébe.

Elveszett a magyar szabadságharc, következett az osztrák elnyomás véres bosszúja. Október 6-án Aradon a magyar csapatok, a magyar forradalom 13 vezérét végezték ki.

Kedves Elvtársak!

Vizsgáljuk meg a szabadságharc bukásának okait.

Első: mint legfontosabbat kell megemlítenünk a külső reakció összefogását, amely olyan túlerőt jelentett, amely ellen nehéz volt sikeresen felvenni a harcot.

Másodszor: hiányzott az a forradalmi erő, amely képes lett volna következetesen harcolni a jobbágyrendszer végleges felszámolásáért, a forradalom teljes véghezviteléért — a munkásosztály.

Harmadszor: A bukás egyik fontos oka volt az is, hogy a parasztsággal szemben nem alkalmaztak helyes politikát, nem osztották szét a földet a parasztság között, ezáltal nem mutatták meg a parasztságnak azt, hogy döntő érdeke van a szabadságharc győzelmében.

Negyedszer: A kormány nem fordított kellő gondot a nemzetiségi kérdés végleges megoldására. A románok, szászok, szerbek, horvátok továbbra sem részesülhettek azokban a jogokban, amelyek a magyar parasztságot megillették. Ez volt az oka annak, hogy az osztrák reakciónak sikerült ezeket a nemzetiségeket a magyar szabadságharc ellen uszítani.

Végül igen fontos tényező volt a hazaáruló főnemesség, a főpapság és a császári tisztikar áruló magatartása.

Tehát a szabadságharc sok dicsőséges harc ellenére — elbukott. A hősök kiontott vére azonban nem folyt hiába. A szabadságharc nagyszerű emlékét, a forradalmi gondolatot soha nem lehet többé kiirtani a magyar népből. A magyar nép 48

után mindig várta azt az időt, amikor ismét szabadon irányíthatja a maga sorsát. Élénken emlékezett mindig a 48-as haladó hagyományokra.

Ez az idő most itt van. A magyar nép ma szabadon élhet és dolgozhat, azonban ellenségei még most sem nyugodtak bele abba, hogy kikerültünk a századokon át ránkényszerített járom alól. Ma is arra készülődik, hogy ismét visszakényszerítsen a zsarnokság keretei közé.

Ezért hív a Magyar Szabadságharcos Szövetség minden becsületes dolgozót, minden becsületes fiatal sorai közé. A Magyar Szabadságharcos Szövetség büszkén vállalja azt a feladatot, hogy megismertesse népünkkel a haladó hagyományainkat, és haladó nagyjaink példája nyomán hazaszeretetre, bátorságra és helytállásra nevelje a dolgozókat.

Ehhez nyújtanak segítséget a Szabadságharcos Szövetségen belül működő lövész, motoros és rádiós köreink, ahol fiataljaink elsajátíthatják azt az alapképzettséget, amely hozzásegíti őket, hogy a Néphadseregbe való bevonulásuk után hasonlóvá váljanak szabadságharcos köreinkhez és helyt tudjanak állni a béke-harc ránkésző szakaszán.

